

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/98/2023
Identifikačné číslo spisu: 2718201740
Dátum vydania rozhodnutia: 27.03.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:2718201740.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Svetlovskej a členov senátu JUDr. Nory Halmovej a JUDr. Ing. Maria Dubaňa v spore žalobcu C. S., narodeného XX. V. XXXX, C. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Cifrom, Lučenec, Ul. J. Kráľa 5/A, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Všeobecná úverová banka, a. s., Bratislava, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenej advokátskou kanceláriou Beňo & partners, s. r. o., Poprad, Nám. sv. Egídia 93, o vydanie bezdôvodného obohatenia a iné, vedenom na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 3Csp/93/2018, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26CoCsp/59/2021 z 30. novembra 2022, takto

rozhodol:

Dovolania z a m i e t a.

Žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Skalica (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 3Csp/93/2018 - 233 zo 6. júla 2021 v spojení s opravným uznesením zo 6. júla 2021 č. k. 3Csp/93/2018 - 271 I. uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 5.105,08 eur s 5 % úrokom z omeškania ročne od 14. februára 2019 do zaplatenia a žalovanému 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.105,08 eur s 5 % úrokom z omeškania ročne od 26. februára 2021 do zaplatenia s tým, že v rozsahu plnenia jedného zo žalovaných, dochádza k zániku povinnosti plnenia druhého zo žalovaných, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku; výrokom II. určil, že spotrebiteľský úver poskytnutý na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 120151014 z 13. februára 2015 uzatvorenej medzi žalobcom a spoločnosťou Consumer Finance Holding, a. s. je bezúročný a bez poplatkov; výrokom III. priznal žalobcovi proti žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Výkonaným dokazovaním zistil, že žalobca ako spotrebiteľ uzatvoril súčasne s tým istým subjektom AUTOCENTRUM AAA AUTO, a. s., Bratislava (v rôznych zmluvných pozíciách - ako predávajúcim, ako sprostredkovateľom a ako nezávislým finančným agentom) štyri zmluvy pri tom istom kontraktačnom procese (so spoločnosťou Consumer Finance Holding, a. s. (veriteľom a súčasne právnym predchodcom žalovanej) Zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. 120151014 dňa 13. februára

2015, Poistnú zmluvu Poistenia Carlife Garancia z 13. februára 2015 s poisťiteľom Jubilee Insure Lloyd's Syndicate Veľká Británia a kúpnu zmluvu uzatvorenú 13. februára 2015, ktorej predmetom bola kúpa osobného motorového vozidla zn. ŠKODA OCTAVIA za dohodnutú kúpnu cenu 7.234 eur vrátane DPH. Vo všetkých uvedených zmluvách pri kontraktáčnom procese vystupovali žalobca a spoločnosť AUTOCENTRUM AAA AUTO, a. s., Bratislava (ako predávajúci, sprostredkovateľ a ako nezávislý finančný agent). Mal za preukázané, že spotrebiteľský úver mal byť poskytnutý na účel financovania doplatku dohodnutej kúpnej ceny vozidla, teda predmet financovania A a žalobca ako spotrebiteľ nemal záujem o financovanie doplnkového tovaru a služieb, predmet financovania B ktoré podmienky neboli so žalobcom vopred dojednané a nemal možnosť predmet financovania B odmietnuť a teda nebol preukázaný zhodný prejav vôle na financovaní predmetu B. Uviedol, že v rámci procesu prípravy zmluvy žalobca nemal možnosť oboznámiť sa s obsahom väčšieho množstva predložených listín, nebol mu poskytnutý časový priestor na čo i len prečítanie a v prípade ním prezentovaných výhrad nebola mu daná možnosť meniť naformulované podmienky zmluvy. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že započítanie ceny služieb do celkového úveru nebolo správne a teda ani správne uvedená obligatórna náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere a to celková výška úveru. Pri nesprávne uvedenej výške poskytnutého spotrebiteľského úveru bola potom nesprávne uvedená aj výška ročnej percentuálnej miery nákladov - RPMN a nesprávne bola uvedená aj priemerná výška RPMN 20,89 % v neprospech spotrebiteľa, keď táto bola stanovená za tretí štvrtrok 2014 vo výške 15,16 %. Podľa štatistiky zverejnenej na stránke NBS v roku 2015 priemerná úroková miera z úverov poskytnutých bola vo februári 2015 vo výške 13,64 %, dojednaná úroková sadzba v zmluve o úvere vo výške 30,32 % predstavovala viac ako dvojnásobok priemernej úrokovej miery a preto súd prvej inštancie dospel k záveru, že sa jedná o úrok v rozpore s dobrými mravmi. Po právnom posúdení vzájomných zmlúv, obligatórnych náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, súd prvej inštancie považoval poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov a rozhodol, že zo strany žalovanej došlo k bezdôvodnému obohateniu, keď spotrebiteľský úver mal byť použitý na účel financovania doplatku kúpnej ceny predmetu financovania A ojazdeného motorového vozidla a mal predstavovať sumu 7.234 eur, keď bolo preukázané, že žalobca uhradil sumu 2.170,20 eur, teda úver na doplatok kúpnej ceny bol v sume 5.063,80 eur. K výške poskytnutého úveru na doplatok kúpnej ceny súd prvej inštancie pripočítal aj hodnotu poskytnutého plnenia hnutelných vecí a to doplnkový tovar, koberce v hodnote 15 eur a 48 eur povinná výbava, keď tieto veci žalobca prevzal a bol povinný zaplatiť ich hodnotu. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom sp. zn. 26CoCsp/59/2021 z 30. novembra 2022 I. pokračoval v konaní s právnym nástupcom pôvodne žalovanej 2/ VÚB Leasing a. s., Bratislava, Mlynské Nivy 1, IČO: 31 318 045 a to so Všeobecnou úverovou bankou, a. s.; skrátený názov: VÚB, a. s., IČO: 31 320 155, Mlynské Nivy 1, Bratislava (pôvodne žalovaná 1/), II. súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením vo výroku I. zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 5.105,08 eur s 5 % úrokom z omeškania od 14. februára 2019 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, III. rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. potvrdil a IV. žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Uviedol, že posudzovaná zmluva spĺňa obe kritériá hypotézy zákonného ustanovenia § 15 ods. 2 písm. b) ZoSÚ a v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 ZoSÚ zmluvy navzájom súvisiace a vzájomne závislé tvoria jeden obchodný celok a to napriek tomu, že ide o odlišné zmluvné typy. Nesúhlasil s argumentáciou žalovanej, že každú zo zmlúv treba posudzovať samostatne, nakoľko boli uzatvárané pri jednom kontrakte a aj z ich obsahu jednoznačne vyplýva ich vzájomná prepojenosť a to aj s prihliadnutím na povahu zmlúv, sledovaný cieľ a stranám známy účel uzatvárania a to v konkrétnom prípade všetkých zmlúv tými istými subjektmi, na jednej strane spotrebiteľom, na druhej strane predávajúcim, konajúcim súčasne aj ako sprostredkovateľ a aj ako nezávislý finančný agent. Zdôraznil, že predávajúci konal aj za poisťovateľa, za úverového veriteľa a napriek formálnemu označeniu rozdielných zmluvných strán na jednotlivých zmluvách majú všetky spoločného menovateľa a konajúcu osobu - obchodnú spoločnosť AUTOCENTRUM AAA AUTO, a. s. Bratislava, pričom takýto postup pri uzatváraní zmlúv označil za zjavne zámerný a koordinovaný. Ďalej uviedol, že pri sledovaní skutočného záujmu spotrebiteľa, vychádzajúc z obsahu kúpnej zmluvy je zrejmé, že kúpna cena konkrétne

špecifikovaného automobilu, ako predmetu kúpy, bola dojednaná vo výške 7.234 eur, pričom priamo v kúpnej zmluve bolo uvedené, že časť kúpnej ceny v sume 2.170,20 eur žalobca ako kupujúci uhradil predávajúcemu v hotovosti pri podpise zmluvy a zvyšná časť kúpnej ceny vo výške 5.063,80 eur mala byť predávajúcemu zaplatená prostredníctvom úveru na základe (v kúpnej zmluve presne identifikovanej) zmluvy o úvere č. 120145045. Kúpna zmluva tak obsahovala jasný a určitý prejav vôle žalobcu získať úver v konkrétnej výške 5.063,80 eur, nakoľko žiadne iné poplatky spojené s predmetom kúpy z predmetnej kúpnej zmluvy nevyplývali. Uvedená suma 5.063,80 eur tak mala byť v zmysle zmluvných dojednaní v kúpnej zmluve a teda prejavenej vôle kupujúceho výškou úveru, no v zmluve o úvere bola uvedená iná výška úveru a to 6 097,80 eur (navýšený o Predmet financovania B, ktorý je absolútne neurčito a nekonkrétne obsiahnutý v úverovej zmluve a o ktorý žalobca podľa svojich tvrdení nežiadal, ale ani o ňom nebol vopred informovaný). Nakoľko si doplnkové služby osobitne nevyjednal, nemal o ne záujem, stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že je nutné považovať ich za skryté poplatky, ktoré predstavujú dodatočné náklady spotrebiteľa; ktoré však nemôžu byť započítané na istinu úveru. Poukázal na to, že celková výška poskytnutého úveru bola v zmluve o spotrebiteľskom úvere uvedená v nesprávnej výške, pričom absencia, resp. nesprávny údaj o celkovej výške poskytnutého úveru je sankcionovaný bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou poskytnutého úveru. Konštatoval, že pri uzatváraní úverovej zmluvy, ako vzájomne závislej zmluvy od kúpnej zmluvy, postupoval sprostredkovateľ pôvodného veriteľa postupom, ktorý nie je súladný so spotrebiteľským právom a bol vyhodnotený ako nekalá obchodná praktika. Odvolací súd sa stotožnil so súdom prvej inštancie, že vôľou žalobcu bolo získať úver vo výške 5.063,80 eur, čo jednoznačne vyplývalo z obsahu kúpnej zmluvy, žiadne doplnkové služby si sám nevyžiadal a dobrovoľne nezvolil, všetky doplnkové služby sú fakticky skrytými poplatkami za poskytnutie úveru a boli pre žalobcu dodatočne povinnými nákladmi a nie je pritom dôležité pomenovanie týchto povinných nákladov, ale ich skutočný účel. Odvolací súd zdôraznil absolútnu neurčitosť obsahu „Predmetu financovania B“, pokiaľ je v úverovej zmluve uvedené len Carlife Garance 565 eur, minigap v úvere 135 eur doplnkový zákaznícky servis 271 eur, balíček povinnej výbavy 48 eur, príprava vozidla k predaju 271 eur a opätovne Garancia Carlife v sume 552 eur, spolu 871 eur. Bol názoru, že nemohlo byť z takéhoto neurčitého obsahu zrejmé spotrebiteľovi, čo konkrétne, aký obsah tvorí Predmet financovania B, pretože konkrétnejší opis vyplýva len z obsahu faktúry FVLC1730-140161, že pod sumou 48 eur (v úverovej zmluve ide o jednu z položiek zhodne označenú ako Garancia Carlife) len a výlučne z obsahu faktúry môže byť zrejmé, že ide o balíček povinnej výbavy. Navyše, odvolací súd v súvislosti s ďalšou z položiek Predmetu financovania B a to Príprava vozidla k predaju poznamenal, že ostalo aj v konaní neozrejmene, čo konkrétne mala táto položka zahŕňať, aké osobitné, pre spotrebiteľa významné plnenie či službu malo ísť, aký bol skutočný obsah tejto položky, keď zákonnou povinnosťou predávajúceho je v rámci jeho povinností vyplývajúcej z uzatvárania kúpnej zmluvy nepochybne odovzdanie predmetu kúpy. Uviedol, že právny predchodca žalovanej navýšil sumu úveru o náklady za služby, ktoré si žalobca nevyžiadal, nemal o ne záujem a ich úhradou nezískal ani žiadne adekvátne protiplnenie. Ak právny predchodca žalovanej zahrnul do istiny úveru aj poplatky súvisiace s predmetom financovania B, teda už vstupné údaje relevantné pre výpočet RPMN neboli správne, logickým dôsledkom je aj nesprávny údaj o výške RPMN poskytnutého úveru. Odvolací súd ďalej uviedol, že súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že právnym predchodcom žalovanej poskytnutý úver je bezúročný a bez poplatkov, keďže v zmluve o spotrebiteľskom úvere je uvedená nesprávne vypočítaná ročná percentuálna miera nákladov v neprospech spotrebiteľa. Uzavrel, že žalovaní v odvolaniach uviedli, že napádajú rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu, avšak z odôvodnenia odvolaní nevyplývali žiadne odvolacie námietky voči výroku II. a to o určení bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“). Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Za otázky, ktoré doposiaľ neboli v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu riešené považovala otázky, 1. je podľa zákona o spotrebiteľských úveroch č. 129/2010 Z. z. nákladom spotrebiteľa aj suma úveru poskytnutá na financovanie takého tovaru a služieb, ktorý je vo vzťahu k hlavnému účelu nákupu tzv. doplnkovým tovarom, 2. je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za

kvalitu a cenovú primeranosť financovaného tovaru, alebo služieb. Bola názoru, že súdy nižších inšancií nesprávne právne posúdili tri zmluvy (kúpnu, poistnú a nepomenovanú) ako jedinú zmluvu, čo malo za následok ich neskoršie nesprávne rozhodnutie. Uviedla, že súdy nižších inšancií sa platnosťou zmluvy o doplnkovom tovare vôbec nezaoberal, hoci žalobca celé odôvodnenie žaloby založil na tom, že zmluvy o doplnkovom tovare síce podpísal, ale vôbec tak nechcel urobiť (chýbajúca náležitosť vôle) a teda súdy mali ako predbežnú otázku rozhodnúť, či sú zmluvy o doplnkovom tovare ne/platné. Ďalej uviedla, že zmluvy o kúpe tovaru a služieb sú samostatnými zmluvami, uzatvorenými s inými účastníkmi, pričom hlavný predmet plnenia nemôže byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou a poisťna zmluva nemôže byť neprijateľnou podmienkou úverovej zmluvy. Poukázala na to, že žalobca požiadal žalovanú o poskytnutie úveru aj na ďalší tovar a služby, išlo teda výlučne o prejav jeho vôle, nie o prejav vôle žalovanej a predmet financovania A a predmet financovania B sú v zmluve výrazne a zrozumiteľne uvedené, nejde o žiadny skrytý tovar, službu alebo poplatok. Poukázala na to, že suma 1.034 eur by bola nákladom spotrebiteľa len v jedinom prípade a to ak by spotrebiteľ za túto sumu nič nedostal, avšak v prejednávanej spore žalobca za túto sumu dostal povinnú výbavu vozidla, služby spojené s jeho predajom a odovzdaním a zmluvné poistenie vozidla na celú dobu splácania úveru. Bola názoru, že RPMN nie je nič iné než vyjadrenie ceny peňazí u konkrétneho poskytovateľa úveru a teda suma 1.034 eur za doplnkový tovar je cena a teda nepatrí do nákladov spotrebiteľa, keď nákladom spotrebiteľa je len rozdiel medzi celkovou sumou, ktorú od veriteľa dostal a celkovou sumou tovaru a služieb a nie je ziskom veriteľa, nakoľko skončila u „tretích“ osôb. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok súdu prvej inšancie a odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inšancie na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol. Uviedol, že predmet financovania B pozostáva výlučne z položiek, ktoré nespriechádzalo žiadne reálne plnenie v prospech spotrebiteľa a ktoré sa v listinách vzájomne závislého kontraktu objavili bez vedomosti a v rozpore s vôľou žalobcu a predmet financovania B má povahu povinného nákladu pripočítaného k istine úveru. Tento povinný náklad nezákonne navyšuje istinu úveru a súčasne navyšuje celkový náklad (zmluvné úroky), ktoré sú počítané z navýšenej istiny a táto nekalá schéma na jednej strane navyšuje zisk úverového veriteľa aj úverového sprostredkovateľa a na druhej strane zvyšuje celkovú sumu, ktorú mal žalobca zaplatiť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné čiastočne zamietnuť a čiastočne odmietnuť.

6. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inšancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9. Podľa názoru žalovanej je jej dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v otázke 1. či je podľa zákona o spotrebiteľských úveroch č. 129/2010 Z. z. nákladom spotrebiteľa aj suma úveru poskytnutá na financovanie takeého tovaru a služieb, ktorý je vo vzťahu k hlavnému účelu nákupu tzv. doplnkovým tovarom, 2. či je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu a cenovú primeranosť financovaného tovaru, alebo služieb.

10. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

11. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. b) CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

12. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

13. Jednou z obligatórnych náležitostí dovolania je, že v ňom musí byť uvedené, v čom dovolateľ vidí splnenie predpokladov prípustnosti dovolania; táto náležitosť je odlišná od dovolacieho dôvodu. Účel tejto požiadavky spočíva pritom v tom, aby sa dovolateľ ešte pred podaním dovolania zoznámil s relevantnou judikatúrou dovolacieho súdu, a aby po zoznámení sa s ňou zvážil, či také dovolanie má šancu na úspech.

14. To znamená, že dovolateľ je zo zákona povinný nielen uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne (a vyložiť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, porov. § 432 ods. 2 CSP), ale tiež konfrontovať túto nesprávnosť s doterajšou rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu, lebo tomu patrí úloha zjednocovať rozhodovaciu činnosť súdov v civilnom konaní. Podľa toho je dovolateľ povinný vymedziť, v čom vidí splnenie predpokladov prípustnosti dovolania; mal by teda uviesť, ktorý z predpokladov vymedzených v § 421 ods. 1 CSP je naplnený a prečo. Povedané inými slovami, dovolateľ je povinný jasne a zrozumiteľne vymedziť relevantnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu a uviesť, v čom sa odvolací súd odchyľil od tejto relevantnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo v čom je relevantná rozhodovacia prax dovolacieho súdu rozporná, alebo v čom je potrebné relevantnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu zmeniť, alebo či ide o právnu otázku dovolacím súdom

doteraz nevyriešenú. Prípadne možno prípustnosť dovolania podľa okolností vymedziť i odkazom na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu.

15. Najvyšší súd najprv pristúpil k posúdeniu otázky uvedenej v bode 9. tohto rozsudku. Právne posúdenie, či konkrétna otázka už bola alebo nebola dovolacím súdom vyriešená, je totiž jadrom dovolacieho konania a je podstatná pre to, či najvyšší súd o dovolaní rozhodne meritórne alebo procesne.

16. Smernica 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere bola do slovenského právneho poriadku prebratá zákonom o spotrebiteľských úveroch.

17. V zmysle § 2 písm. l) zákona o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzatvorenia spornej zmluvy o úvere (t. j. 13. februára 2015), na účely tohto zákona sa rozumie celkovou výškou spotrebiteľského úveru maximálna výška alebo súčet všetkých finančných prostriedkov poskytnutých na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere,

písm. g) celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom všetky náklady vrátane úrokov, provízií, daní a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ktoré sú veriteľovi známe, okrem notárskych poplatkov; do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, a to najmä poisťné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok.

18. V zmysle § 9 ods. 2 písm. g) cit. zákona zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať celkovú výšku a konkrétnu menu spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie,

písm. j) ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov,

písm. k) výšku, počet, frekvenciu splátok a prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia.

19. V rozsudku vo veci C-377/14 Radlinger, Radlingerová proti Finway a.s. sa Súdny dvor Európskej Únie okrem iného vyjadril k požiadavkám na náležitosti spotrebiteľských zmlúv a na otázku vnútroštátneho súdu, akým spôsobom sa má vykladať pojem „celková výška úveru“ obsiahnutý v článku 3 písm. l) a článku 10 ods. 2 smernice 2008/48 a pojem „výška čerpania“ obsiahnutý v bode I prílohy I tejto smernice odpovedal, že článok 3 písm. l) a článok 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES ako aj bod I prílohy I tejto smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. V rozhodnutí Súdny dvor uviedol, že dôsledkom takéhoto postupu, t. j. zahrnutia nákladov spotrebiteľa spojených s úverom do výšky čerpania úveru, je podhodnotenie RPMN, ktorého výpočet závisí od celkovej výšky úveru (bod 87). Zároveň informácia o celkových nákladoch úveru umožňuje spotrebiteľovi porovnať ponuky úverov a posúdiť rozsah jeho záväzku (bod 90).

20. Aby bolo možné konštatovať splnenie povinnosti veriteľa vyplývajúcej z ustanovenia § 9 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch, musia byť údaje uvedené v spotrebiteľskej zmluve uvedené nielen formálne, ale zároveň musia byť aj úplné, určité, zrozumiteľné a správne. Týmto spôsobom zákonodarca chráni spotrebiteľa a napĺňa účel sledovaný právnou pravou spotrebiteľských zmlúv, ktorým je úplné informovanie spotrebiteľa o podmienkach v tomto prípade úverovej zmluvy v záujme ochrany slabšej zmluvnej strany. Správnosť údajov totiž nepochybne ovplyvňuje rozhodnutie spotrebiteľa vstúpiť do určitého záväzku. Zároveň spotrebiteľ musí mať možnosť zoznámiť sa so skutočným obsahom právneho úkonu, aby vedel, čo konkrétne je predmetom dojednávania a aké sú jeho práva a záväzky z toho plynúce. Ak by sa pripustil výklad, že akýkoľvek údaj (teda aj chybný) uvedený

v zmluve spĺňa podmienky § 9 ods. 2 cit. zákona, stratilo by toto ustanovenie zmysel. Jednou z obligatórných náležitostí spotrebiteľskej zmluvy je aj údaj o výške úveru, ktorého definíciu podáva ustanovenie § 2 písm. l/ zákona o spotrebiteľských úveroch. Spotrebiteľ na základe správne v zmluve uvedených informácií o výške skutočne poskytnutého úveru, dostáva jasnú predstavu o celkovej hodnote svojho záväzku, o tom, čo vlastne spláca a akú sumu si skutočne požičal, ako aj to, akú má povahu jeho záväzok z hľadiska nákladov s ním spojených. Zároveň nesprávne uvedený údaj môže mať za následok vplyv na správnosť ďalších údajov spotrebiteľskej zmluvy a tiež na samotnú výšku záväzkov spotrebiteľa (výšku splátky, úročenie úverovej sumy). Pokiaľ teda údaje predstavujúce obligatórne náležitosti spotrebiteľskej zmluvy nie sú uvedené v zmluve správne, nemožno hovoriť o splnení povinnosti podľa § 9 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch, pričom nesplnenie z neho vyplývajúcej povinnosti zákon striktnie sankcionuje tým, že spotrebiteľský úver sa stáva od počiatku bezúročný a bez poplatkov (§ 11 ods. 1 písm. b) zákon o spotrebiteľských úveroch). V tomto smere teda neexistuje žiadna výnimka a veriteľ sa nemôže zbaviť svojej povinnosti, resp. nemôže konvalidovať nesprávne, či zavádzajúce údaje v zmluve tým, že v nej síce výslovne uvedie, akú čiastku predstavuje náklad, avšak zároveň ho prezentuje ako súčasť poskytnutého úveru, teda aktívum, hoci v skutočnosti ide o náklad spotrebiteľa, a to ani za tej podmienky, že klient súhlasí s okamžitým započítaním nákladu do výšky úveru.

21. V dôsledku navýšenia celkovej výšky úveru o náklad nemôže byť správne vypočítaná ani výška RPMN, pretože dôsledkom neoprávneného zahrnutia poplatku za poskytnutie úveru, ktorý predstavuje celkový náklad úveru pre spotrebiteľa, do celkovej výšky úveru, bude podhodnotenie RPMN, keďže výpočet RPMN je závislý od výšky poskytnutého úveru. Navýšenie celkovej výšky úveru o náklady má zároveň aj ten následok, že sa bude úročiť nielen poskytnutý úver, ale aj náklad, tým pádom dôjde k zvýšeniu celkovej splatnej čiastky a mení sa tým výška hlavného predmetu zmluvy. Za tohto stavu bol preto správny záver súdov nižších inštancií, že úverová zmluva neobsahuje správne údaje v zmysle § 9 ods. 2 zákona o ochrane spotrebiteľa a rovnako správne uplatnili aj sankciu za porušenie tejto povinnosti v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) cit. zákona.

22. Právnu otázku nastolenú dovolateľkou možno pokladať za vyriešenú uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2021 sp. zn. 2Cdo/165/2020, so záverom, že „z obsahu kúpnej zmluvy vyplýva, že časť kúpnej ceny vo výške 684,80 eur bola predávajúcemu zaplatená v hotovosti pri podpise zmluvy, a že zvyšná časť kúpnej ceny vo výške 5.489,20 eur bude predávajúcemu zaplatená prostredníctvom úveru na základe zmluvy o úvere. Z obsahu úverovej zmluvy však jednoznačne vyplýva celková dojednaná výška úveru v sume 6.163,20 eur s tým, že predmetný spotrebiteľský úver bol účelovo viazaný, a to na obstaranie tam uvedeného predmetu financovania, ktorým bolo predmetné motorové vozidlo Citroën C4 Grand Picasso Diesel 1,6 HDi. Dovolací súd však konštatuje, že v zmysle § 52a ods. 2 OZ vyplýva jednoznačná závislosť týchto zmlúv, čo nerozporovali ani súdy nižšej inštancie. Avšak dovolací súd je toho názoru, že pokiaľ v zmysle § 52a ods. 2 OZ je daná vzájomná zmluvná závislosť, tak táto závislosť musí byť zrejma aj z obsahu dojednaných zmlúv, a teda nesmie byť vzájomné dojednanie takýchto zmlúv odlišné. V tomto prípade nekorešpondujúce v dojednanej výške pri kúpnej zmluve - kúpnej ceny (5.489,20 eur) a pri spotrebiteľskom úvere - výška spotrebiteľského úveru (6.163,20 eur). A to bez ohľadu na vystavenú faktúru č. U., ktorou bol fakturovaný predaj osobného automobilu Citroën C4 Grand Picasso 1,6 HDi vrátane doplnkového zákazníkoveho servisu a Carlife Garancia. Dovolací súd tak konštatuje, že uplatnenie § 52a ods. 2 OZ na zmluvné dojednanie (kúpnu zmluvu a spotrebiteľský úver) je v tomto prípade zásadné. Na základe uvedeného je nepochybné, že RPMN uvedená v úverovej zmluve nezodpovedá kúpnej cene, ktorá je uvedená v kúpnej zmluve, t. j. 6.174 eur, po odpočítaní zaplatených 684,80 eur v sume 5.489,20 eur a následkom čoho je úverová zmluva bezúročná a bez poplatkov v zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zák. č. 129/2010 Z. z.

23. Rovnaký právny záver bol vyjadrený i v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2022 sp. zn. 4Cdo/322/2020 a v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. marca 2023 sp. zn. 7Cdo/31/2022.

24. Dovolací súd nezistil žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchyliť od týchto záverov, pretože

nie sú v rozpore s ustanovením § 52a ods. 4 Občianskeho zákonníka, a preto konštatuje, že úverová zmluva je bezúročná a bez poplatkov.

25. Predpoklad prípustnosti v tejto časti dovolania žalovanej spočíval v tom, že mala byť posúdená doteraz neriešená právna otázka, čiže bola vymedzená iba vo vzťahu k neexistujúcej judikatúre dovolacieho súdu, resp. k nesprávnemu riešeniu právnej otázky odvolacím súdom. Nastolenú otázku medzičasom vyriešil najvyšší súd v uvedených rozhodnutiach (sp. zn. 2Cdo/165/2020, 4Cdo/322/2020 a 7Cdo/31/2022), od ktorých záverov nie je dôvod sa odchýliť, preto dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa v tejto časti dovolania dôvodne tvrdí, že jej dovolanie je prípustné, v čase rozhodovania dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, avšak nie je dôvodné.

26. V časti, v ktorej žalovaná namietala nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP v otázke či je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovania tovaru alebo služieb dovolací súd uvádza, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritérne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

27. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

28. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu dovolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. V tomto prípade odvolací súd neposudzoval nastolenú otázku žalovanej a preto sa jej preskúmania nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní.

29. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok dovolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

30. Z uvedeného možno urobiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho

konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

31. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

32. Najvyšší súd preto dovolanie v otázke 1 ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP a zároveň čiastočne v časti, v ktorej žalovaná namietala nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP v otázke 2 odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

33. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.